

Petrol kanunu

(Resmî ceride ile neşir ve ilânı : 6/IV/1926 - Sayı : 341)

No.
792

BİRİNCİ MADDE — Türkiye hududu dahilindeki bilcümle arazide bitum ve petrol ve müstekkati tabiiyesi madenlerinin taharri ve işletilmesi hakkı, Madin kanunu ahkâmına tâbi olmak kaydile, Hükûmete verilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Hükûmet bu hakkı bizzat veya efrat ve şirketlerle bil-
itilâf berveçhi âti istimal eder:

a - Petrol ve müstakkati madenlerinin mevcudiyeti fennen mahsus olan arazi-
de Hükûmet bizzat tahdit ve taharri ameliatını icra eyler.

b - Müteharri bizzat Hükûmet olmadığı takdirde petrol madeninin fennen
mahsus olan mahallerinde istikşafatı iptidaiye ve jolojiyede bulunmak üzere
beheri beş bin hektarı tecavüz etmeyen mahdut bir saha dahilinde bir sene müd-
detle ruhsatname ita ve istikşafat için tahsis olunan arazinin beher hektarı için mü-
teharriden şehri bir kuruş ardiye ücreti peşinen ahz olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İşbu bir sene müddet zarfında müteharri, istikşaf için
kendisine tahsis olunan hudut dahilinde bilfiil taharriyatta bulunacağı araziye,
dılıların istikameti şimal ve cenuba müteveccih olmak üzere murabbaiüşşekil
veyahut küçük dılı büyük dılın nisfından dun olmayan müstatilüşşekil bir hudut
ile tefrik ederek, taharriyatta bulunmak üzere müsaade talep edebilir. Beher
taharri ruhsatnamesile tefrik olunan hudut bin hektarı tecavüz edemez işbu mü-
saade talebi istidasına merbut olarak berveçhi ati vesaikin ilâvesi muktazidir:

a - Taharri için tahdit etmiş olduğu arazinin 1/5000 mikyasında dılı esası
nirenği müsellesatına müstenit bir kıta topoğrafik haritası ve intihap ettiği mu-
rabbaa veya müstatil merkezinin sabit ve kolaylıkla kabili rüyet bir noktaya na-
zaran vaziyatı kemiyesi,

b - İşbu haritanın ahzına medar olan hesabın defatir ve evrakı ve civar ka-
saba veya karyeye nisbetle mevkii coğrafisini tayin eden krokisi,

c - Beher taharri ruhsatnamesi için yirmi beş bin liralık muteber bir bankanın te-
minat mektubu.

DÖRDÜNCÜ MADDE — İstikşaf ruhsatnamesile tayin olunan müddet zar-
fında müracaatta bulunmayan veya resmi mukarrerini tediye etmeyen veyahut mü-
racaat edipte ikinci ve üçüncü maddelerdeki şeraiti kanuniyeyi ifa etmeyen mü-
teşebbislerin istikşaf ruhsatnamesile haiz oldukları her türlü hukuku bir gûna teb-
liğ ve ihbara hacet kalmadan sakit olur.

BEŞİNCİ MADDE — Müteharri tarafından, beher taharri ruhsatname hu-
dudu murabbaiüşşekil yüzer hektarlık araziye tefrik edilerek, beher murabbada
her iki senede bir üç yüz metrelik derinliğe vasil olmak ve mücavir sondajlar-
dan her hangi birisinin diğerine olan mihverden mihvere mesafesi bin met-
reden dun olmamak üzere altı sene zarfında ceman dokuz yüz metre umka
vasıl olmuş üç taharri sondajı icrası şarttır. İşbu taharri sondajı arazinin
cinsini, meyil ve istikametlerini, tesadüf ettiği su, petrol ve gazlar hakkında ma-

lûmatı sahiha ve mükemmeleyi cemedecek bir surette icra edilecektir. Mütéharrilerin işbu sondajların sureti icrasına ait nizamname ve talimatnameye tevfiği hareket eylemeleri mecburidir.

ALTINCI MADDE — Sahilden uzakolan ve vesaiti nakliyesi mefkut bulunan petrol taharri mahallerinde, bidayeten sondaj alât ve edevatının nakil ve tesisini temin için, iki seneyi tecavüz etmemek üzere, maadin idaresince tahkikatı lâzime badelicra, bir defaya mahsus olmak üzere mühlet ita edilir.

YEDİNCİ MADDE — İşletilmesi kabil petrola tesadüf eden beher sondaj için mihver merkez olmak üzere yirmi beş hektarlık murabbauşşekil bir mahallin imali sondajın petrola tesadüf ettiği tarihten başlamak üzere otuz sene müddetle mütéharrilere ita edilir. Baki kalan yetmiş beş hektarlık mahallin işletmek hakkı Devlete intikal eder. Beher petrol mıntakasında işbu kanunun mütéharrilere tahmil ettiği vezaifi tamamen ifa eden ilk mütéharriye, işletilmesi kabil petrole tesadüf eden beher sondajı için, hakkı imal olarak ita olunan yirmi beş hektar sahaya ilâveten ayrıca yirmi beş hektarlık mücavir bir arazinin dahi hakkı imali, işbu kanun ile tasrih edilmiş olan rüsümü nisbiyenin bir misli fazlasını Hükûmete ita etmek şartile, bilâ müzayede ihale olunur.

Bu suretle ilâveten ihale olunan arazi ancak mütéharrinin işletilmesi kabil ilk on sondajlarına teşmil edilecektir ve mecmuu da iki yüz elli hektarı tecavüz edemez.

Beher petrol mıntakası hududu, işletilmesi kabil petrole tesadüf eden ilk sondaj kuyusu mihver merkez olmak üzere yirmi kilometre nısıf kuturlu bir dairenin muhitidir.

SEKİZİNCİ MADDE — Her hangi bir taharri sondajı üç yüz metre mesafeye varıp petrole tesadüf eylemez ve mütéharri işbu sondajın tamikını arzu ederse tamik edilen beher yüz elli metre için bir sene taharri müddetine ilâve olunur. Şu kadar ki sondajın tamik keyfiyeti mütéharriye beher sondaj için ita olunan yirmi beş hektarlık sahanın tezyid veya tevsiine bir sebep teşkil edemez.

DOKUZUNCU MADDE — Yedinci maddede beyan olunan ceman dokuz yüz metrelik üç taharri sondajının mütéharri tarafından icrasını müteakip taharri neticesi müsbet veya menfi olsun mütéharri taharriyatına devam edip etmiyeceğini maadin müdüriyeti umumiyesine müddetin hitamından üç ay evvel malûmat verecektir. Mütéharri taharriyatına devam etmek arzu etmediği takdirde teminat akçesi iade olunur. Menfi neticelenen veyahut taharri sondajı yapılmayan arazide mütéharrinin her gûna hukuku zayı olur.

Mütéharri taharriyatına devam etmek arzusunu izhar eylediği takdirde beşinci maddeye tevfiğane her iki senede bir üç yüz metre umka vasıl olmuş taharri sondajı yapmak şartile taharri ruhsatnamesi hududu dahilindeki hakkı taharri mahfuz kalır.

Mütéharri her iki senede bir ifasına mecbur olduğu üç yüz metre umkundaki taharri sondajını yapmazsa sondaj yapılmayan arazi üzerindeki hukuku bir gûna tebliğ ve ihbara hacet kalmadan zayı olur ve Hükûmet namına ita eylemiş olduğu teminat akçesi Hazine namına irat kaydolunur.

ONUNCU MADDE — Petrole tesadüf eden beher taharri sondajına mukabil mütéharriye ita olunan her yirmi beş hektarlık arazi müstakil bir maden telâkki

edilir ve Maadin nizamnamesi ahkâmına tâbi olarak muntazaman işletilmesi mecburidir.

ON BİRİNCİ MADDE — Petrol istihsali için açılan imalât sondajlarının mihverleri, hakkı imali ita olunan saha hududunun her hangi bir noktasından lâakal yirmi metre uzak bulunması mecburidir.

ON İKİNCİ MADDE — Kabili imal petrole vâsıl olmuş olan taharrî sondajı merkez olmak üzere dılları şimal ve cenuba müteveccih olarak temdit olunan murrabbaiüşşekil yüz hektarlık arazi dahilinde müteharrinin hakkı imale malik bulunduğu yirmi beş hektarı badettenzil baki kalan ve Hükûmete intikal eden petrollü araziyi, Hükûmet diler ise bizzat veya havale ve iştirak suretile işletmekte veyahut ihtiyat olarak hıfzylemekte serbesttir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Bitüm ve petrol ve müştakkatı tabiiyesi maden mültezimleri, biri resmi mukarrer diğeri resmi nisbî olmak üzere iki nevi resim itasile mükelleftirler :

A - İşletme hakkı ita ve ihale edilen her parçanın mültezimleri senevî beher hektar ve hektar küsuratı için bir lira resmi mukarrer vermeye mükelleftir. İşbu resim işletme kararname tarihinden itibaren lâzımütteyedir. Resmi mukarrer beher sene maliye iptidasında berveçhi peşin istifa olunur. Ve işletme hakkı ita ve ihale edilen senenin son ayı nihayetine kadar kıstelyevm hesabına icap eden miktarı kezalık berveçhi peşin istifa olunur. Beher sene nihayetine kadar tediye kılınmayan resmi mukarrer iki misli olarak alınır. Yekdiğerini müteakip iki sene rüsumu mukarrere tediye olunmadığı takdirde Hükûmet ita ve ihale eylediği işletme hakkını nezedebilir :

B - Resmi nisbî, her sondadan yevmî istihsal olunan miktar üzerinden zirde beyan olunan nisbetlerde ahzedilecektir :

Sondajın istihsalâtı yevmiyesi bir tondan beş tonilâtoya kadar olursa istihsalâtın yüzde üçü, altıdan sekiz tona kadar yüzde dördü, sekizden ona kadar yüzde altısı, ondan on iki tona kadar yüzde dokuzu, on ikiden on beşe kadar yüzde onu, on beşten yirmi tona kadar yüzde on ikisi, yirmi birden elli tona kadar yüzde on beşi, elli bir tondan yukarı olanlar için yüzde yirmisi alınır. Hasılâtı bir tondan aşağı olan sondalardan resmi nisbî aranmaz. Bir sondanın hasılâtı yevmiyesi üç aylık hasılâtı adedi eyyamda taksim etmek suretile hesap olunur.

Rüsumu nisbiye miktarı her üç ay nihayetinde hesap olunur. Hükûmet rüsumu nisbiyeyi fiatı cariyeye bakarak aynen veya nakten istifa eylemekte muhtardır.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Şimdiye kadar ita edilen petrol imtiyazatı müstesna olmak üzere, elyevm taharri veya derdesti ihale devresinde bulunan huku müktesebenin bilkabul alâkadarına imtiyaz ita edebilmesi için taharrî müddeti nizamiyesi zarfında müteharrilerin berveçhi âti şeraiti ifa ederek madenin fennen kabili imal olduğunu ispat eylemiş bulunmaları iktiza eder :

A - Müteharriler ruhsatname hududu dahilinde icabatı arziyeye göre yekdiğerinden fasılalı lâakal üç sonda yapmış bulunmalıdır.

B - Sondalar için haddi asgarî umk üç yüz metre ise de daha evvel işletilmesi kabil bir tabakaya tesadüf eden sondanın mecburî ameliyesi tamam addolunabilir.

C - Sondanın kabili imal bir tabakaya vüsulünün kabulü için o sondadan yekdiğerini müteakip üç aylık petrol istihraatının miktarı şehrii vasatı lâakal otuz ton olmalıdır.

ON BEŞİNCİ MADDE — Taharri müddeti nizamiyesi zarfında ve beşinci madde mucibince petrol madeninin fennén kabili istismar olduğunu ispat edememiş olan müteharrilerin hukuku müktesebesi Hükûmete intikal eder.

ON ALTINCI MADDE — Mukaddema imtiyazı ita edilen bitüm ve petrol ve müştakkatı tabiiyesi madenleri ashabı imtiyazı dördüncü madde mucibince üç sonda yaptığını ispat etmedikçe imtiyazın kısmen veya tamamen âhara devir ve ferâğına müsaade edilmez ve işbu kanunun tarihi neşrinden itibaren iki sene zarfında üç sonda yapmak suretile imal etmezse imtiyaz hükmü mefsuhtur.

ON YEDİNCİ MADDE — İşbu kanunda mezkûr olan müddetler harp vukuu veya Hükûmetin mümanaatından maada hiç bir sebeple temdit edilemez.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Elyevm hükmen mekşuf addedilen petrol sahalarındaki taharriyat ve imalât işbu kanun ahkâmına tâbidir.

ON DOKUZUNCU MADDE — Maadin nizamnamesinin işbu kanun ahkâmına mugayir olmayan mevaddı bitüm ve petrol ve müştakkatı tabiiyesi madenleri için de muteberdir.

YIRMİNCİ MADDE — İşbu kanunun suveri tatbikiyesini irae edecek bir talimatname Heyeti Vekilece tanzim edilir.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — İşbu kanunun ahkâmını icraya Ticaret vekili memurdur.

24 mart 1926

<i>Cümhuriyet Riyasetine tebliği</i>	:	27 - III - 1926 tarih ve 1/732 No. lu tezkere ile
<i>Berayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliğ edildiğini müşir Cümhuriyet Riyasetinden mevrut tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	27 - III - 1926 ve 4/297
<i>Müzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cilt ve sayfası</i>	:	Cilt Sayfa
	:	19 22
	:	23 271,303,368:380
<i>İşbu kanunun alâkadar olduğu diğer kanunların numaraları</i>		